

УДК 351:004:342.7

DOI 10.35432/tisb332025327184

Володимир Яценко*к.держ.упр., доцент,**доцент кафедри соціально-гуманітарних наук**Навчально-наукового інституту публічної служби та управління**Національного університету «Одеська політехніка»**<https://orcid.org/0000-0003-3845-0405>**e-mail: javladimir1964@gmail.com***Сергій Попов***доктор наук з державного управління, професор,**професор кафедри безпілотних систем,**Військова академія (м. Одеса)**<https://orcid.org/0000-0002-0729-9581>**e-mail: popov.s.a54@gmail.com***Наталія Привалова***к.держ.упр., доцент,**член Експертної ради при Представнику**Уповноваженого Верховної Ради України**з прав людини в Одеській області**<https://orcid.org/0000-0001-6079-076X>**e-mail: nata.privalova.odessa@gmail.com***Марія Холод***аспірантка кафедри соціально-гуманітарних наук**Навчально-наукового інституту публічної служби та управління**Національного університету «Одеська політехніка»**<https://orcid.org/0000-0001-7915-9935>**e-mail: kholod.maria.odessa@gmail.com*

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті розглянуто актуальні питання удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації системи публічного управління. Обґрунтовано, що цифровізація управлінських процесів суттєво впливає на характер реалізації та захисту прав людини, зумовлюючи потребу в оновленні інституційних форм і правових підходів до забезпечення правового захисту громадян. Аналізуються сучасні виклики, пов'язані з розвитком електронного урядування, використанням цифрових технологій у діяльності органів влади, кібербезпекою та забезпеченням персональної конфіденційності. Зазначено, що ефективне функціонування інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації вимагає модернізації організаційної структури, нормативно-правового забезпечення та впровадження нових інструментів моніторингу та контролю. Окреслено ключові напрями адаптації системи публічного управління до цифрових викликів із дотриманням принципів прав людини, верховенства права та демократичних цінностей. Акцентовано увагу на необхідності створення спеціалізованих інституцій, які б займалися захистом прав громадян у цифровому

середовищі, розробці нових нормативних актів, що регулюють використання цифрових технологій, та впровадженні механізмів забезпечення прозорості та підзвітності органів влади. Також підкреслено важливість підвищення цифрової грамотності населення та державних службовців для ефективного захисту прав у цифрову епоху.

Пропонуються рекомендації щодо вдосконалення інституційного механізму, зокрема шляхом інтеграції міжнародного досвіду, розвитку електронних платформ для звернень громадян та забезпечення ефективного функціонування наглядових органів. Підкреслено, що успішна реалізація цих заходів дозволить забезпечити баланс між інноваційним розвитком публічного управління та дотриманням прав і свобод людини. Стаття спрямована на розробку комплексного підходу до удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації, що є важливим кроком для побудови сучасної, ефективної та відкритої системи публічного управління.

Ключові слова: захист прав людини, інституційний механізм, публічне управління, цифрова трансформація, електронне урядування, правове регулювання, кібербезпека, цифрове середовище, органи влади, прозорість, підзвітність, цифрова грамотність.

Volodymyr Yatsenko

PhD in Public Administration, Docent,

Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences

ESI of Public Service and Administration Odesa Polytechnic National University

<https://orcid.org/0000-0003-3845-0405>

e-mail: javladimir1964@gmail.com

Serhiy Popov

Doctor of Science in Public Administration, Full Professor,

Professor of the Department of Unmanned Systems,

Military Academy (Odesa)

<https://orcid.org/0000-0002-0729-9581>

e-mail: popov.s.a54@gmail.com

Nataliia Pryvalova

PhD in Public Administration, Member of

the Expert Council under the Representative of the Commissioner for

Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine in the Odesa Region

<https://orcid.org/0000-0001-6079-076X>

e-mail: nata.privalova.odessa@gmail.com

Maria Kholod

PhD-student of the Department of Social and Humanitarian Sciences

ESI of Public Service and Administration, Odesa Polytechnic National University

<https://orcid.org/0000-0001-7915-9935>

e-mail: kholod.maria.odessa@gmail.com

IMPROVEMENT OF THE INSTITUTIONAL MECHANISM FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM

The article delves into the pressing issues of enhancing the institutional mechanism for the protection of human rights within the framework of the ongoing digital transformation of public administration systems. It argues that the digitalization of governance processes has a profound impact on how human rights are realized and safeguarded, thereby necessitating a comprehensive

overhaul of institutional frameworks and legal approaches to ensure the effective legal protection of citizens. The analysis focuses on contemporary challenges associated with the advancement of e-governance, the integration of digital technologies into the operations of public authorities, cybersecurity threats, and the imperative of safeguarding personal data and privacy.

The article highlights that the effective functioning of the institutional mechanism for human rights protection in the era of digital transformation requires significant modernization of organizational structures, the establishment of robust legal frameworks, and the introduction of advanced tools for monitoring and control. Key directions for adapting public administration systems to digital challenges are outlined, emphasizing the need to uphold the principles of human rights, the rule of law, and democratic values throughout this transformation.

Specifically, the article underscores the importance of creating specialized institutions tasked with protecting citizens' rights in the digital space. These institutions would be responsible for addressing emerging issues such as data privacy, digital surveillance, and the ethical use of artificial intelligence. Additionally, the development of new regulatory acts is proposed to govern the use of digital technologies in public administration, ensuring that they are deployed in a manner that respects human rights and freedoms.

The article also emphasizes the need to implement mechanisms that enhance transparency and accountability in the operations of public authorities. This includes the development of electronic platforms for citizen engagement, enabling individuals to submit complaints, appeals, and feedback in a streamlined and accessible manner. Furthermore, the role of oversight bodies is discussed, with recommendations for strengthening their capacity to monitor and enforce compliance with human rights standards in the digital age.

Another critical aspect addressed in the article is the importance of improving digital literacy among both the general population and public servants. By equipping individuals with the skills and knowledge needed to navigate the digital landscape, the risks of rights violations can be mitigated, and citizens can be empowered to actively participate in the digital governance process.

The article concludes by offering a set of recommendations for improving the institutional mechanism for human rights protection. These include integrating international best practices, fostering collaboration between public and private sectors, and leveraging technological innovations to enhance the efficiency and inclusivity of public administration. The successful implementation of these measures, the article argues, will ensure a balance between the innovative potential of digital transformation and the unwavering protection of human rights and freedoms.

In summary, the article aims to provide a comprehensive approach to strengthening the institutional mechanism for human rights protection in the context of digital transformation. By addressing the challenges and opportunities presented by digitalization, it seeks to contribute to the development of a modern, efficient, and transparent public administration system that prioritizes the rights and well-being of all citizens.

Keywords: human rights protection, institutional mechanism, public administration, digital transformation, digitalization, e-governance, legal regulation, cybersecurity, digital environment, public authorities, transparency, accountability, digital literacy.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах цифрової трансформації системи публічного управління постає об'єктивна необхідність переосмислення підходів до забезпечення прав людини, які є фундаментальною цінністю демократичного суспільства. Використання цифрових технологій у діяльності органів публічної влади, впровадження електронного урядування, розвиток інформаційно-комунікаційних платформ істотно змінюють характер взаємодії між державою та громадянами. Ці зміни відкривають нові можливості для підвищення ефективності управління, прозорості прийняття рішень та забезпечення доступу громадян до публічних послуг. Однак, паралельно з цим, цифровізація породжує нові ризики та загрози, зокрема щодо дотримання приватності, забезпечення

кібербезпеки, збереження персональних даних, а також можливості виникнення цифрової нерівності. Це вимагає посилення інституційних та правових механізмів захисту прав людини, які б враховували специфіку цифрового середовища.

Проблематика удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації публічного управління набуває особливої актуальності як у науковій, так і в практичній площині. Існуючі моделі правозахисної діяльності, розроблені в умовах традиційного управління, часто виявляються недостатньо адаптованими до нових технологічних реалій. Це знижує їх ефективність і призводить до виникнення правових прогалин, які можуть бути використані для порушення прав громадян. У зв'язку з цим виникає потреба у пошуку нових підходів до організаційного, нормативно-правового та інституційного забезпечення прав людини в цифровому середовищі. Це включає розробку нових стандартів, процедур та інструментів, які б забезпечували баланс між інноваціями та захистом прав людини.

Вирішення зазначеної проблеми є важливим науковим завданням, адже передбачає розробку теоретико-методологічного підґрунтя для формування сучасного механізму захисту прав громадян, який відповідатиме викликам інформаційного суспільства. Це включає аналіз міжнародного досвіду, вивчення новітніх тенденцій у сфері цифрових технологій, а також розробку концептуальних підходів до інтеграції прав людини в цифрову епоху. З практичної точки зору, удосконалення інституційного механізму є передумовою забезпечення ефективної реалізації публічної політики, зміцнення демократичних засад управління та підвищення довіри громадян до органів влади. Це також сприятиме створенню умов для сталого розвитку суспільства, де цифрові технології використовуються для покращення якості життя громадян, а не для порушення їх прав.

Проблема захисту прав людини в умовах цифровізації виходить за межі суто правового чи технічного питання, набуваючи міждисциплінарного характеру. Вона вимагає комплексного наукового аналізу, який би враховував економічні, соціальні, політичні та етичні аспекти цифрової трансформації. Тільки за таких умов можливо забезпечити ефективний захист прав людини в умовах швидкого розвитку технологій та змін у системі публічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Незважаючи на активний науковий дискурс щодо удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації системи публічного управління, низка важливих аспектів досі залишається недостатньо дослідженою як у теоретичному, так і практичному вимірах. Передусім, ще не сформовано єдиного підходу до інтеграції цифрових прав у національні системи захисту прав людини. Залишається відкритим питання нормативного визначення терміна «цифрові права», їх співвідношення з уже існуючими конституційними правами, а також механізмів їх реалізації та захисту.

Актуальним залишається також питання гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами у сфері захисту персональних даних та цифрової ідентифікації. Попри ухвалення Закону України «Про захист персональних даних», практика його застосування стикається з численними труднощами. Зокрема, питання щодо контролю над розповсюдженням цифрової інформації, її обробкою штучним інтелектом та правового статусу таких процесів в українському законодавстві лишається дискусійним.

Ще одним невирішеним аспектом є інституціоналізація захисту цифрових прав громадян. Вітчизняна система органів захисту прав людини не адаптована до викликів цифрового середовища, а діяльність традиційних правозахисних інституцій у сфері цифрової безпеки, зокрема Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, потребує розширення повноважень щодо нагляду за дотриманням цифрових прав. Проте відсутність спеціалізованого органу або омбудсмана з питань цифрових прав уповільнює процес

ефективного реагування на цифрові загрози.

Недостатньо розвинутими залишаються також правові механізми забезпечення прозорості цифрового урядування та підзвітності органів влади при впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій. Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» встановлює лише загальні засади цифрової взаємодії, але не визначає чітких стандартів для захисту громадян у випадках зловживання цифровими інструментами публічної влади.

Також слід зазначити, що, попри наявність загального бачення цифрової держави, правове поле реформування часто зосереджується на адміністративно-організаційних аспектах, залишаючи поза увагою питання цифрової етики, технологічної дискримінації та правових гарантій при використанні штучного інтелекту у сфері публічного управління.. Такий підхід ускладнює реалізацію принципів правової держави у цифрову епоху.

Крім того, не вирішено питання цифрової рівності та доступності технологій. Держава має створити умови, за яких цифрові послуги будуть доступні для всіх груп населення, включаючи вразливі категорії, при цьому дотримуючись високих стандартів захисту прав людини.

Необхідно здійснення комплексного аналізу цих малодосліджених напрямів, серед яких: інституціоналізація цифрових прав, формування правової бази для захисту прав людини у цифровому середовищі, створення ефективних інструментів цифрового моніторингу та розбудова інфраструктури цифрової правової держави. Усунення зазначених прогалин дозволить сформувати цілісну модель правового захисту людини в умовах цифрової трансформації публічного управління, яка відповідатиме стандартам демократичного суспільства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації системи публічного управління. Зокрема, стаття спрямована на виявлення існуючих недоліків у нормативно-правовому та організаційному забезпеченні захисту прав людини в цифровому середовищі, аналіз викликів та ризиків, пов'язаних із впровадженням цифрових технологій у діяльність органів публічної влади, а також обґрунтування необхідності модернізації інституційної архітектури системи захисту прав.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Цифрова трансформація суттєво впливає на функціонування системи публічного управління, змінюючи традиційні механізми реалізації прав і свобод людини. Розширення цифрових сервісів, автоматизація управлінських процесів та інтеграція технологій штучного інтелекту (ШІ) створюють нові можливості для підвищення ефективності державного управління, але водночас породжують серйозні ризики, пов'язані з дотриманням прав людини. Серед ключових викликів цифрового середовища можна виділити порушення права на приватність, зловживання при обробці персональних даних, технологічну дискримінацію та посилення державного цифрового нагляду. Ці проблеми потребують комплексного підходу до їх вирішення, зокрема через оновлення правових механізмів та інституційних структур.

Аналіз існуючих підходів до правозахисної інституційної архітектури в умовах цифровізації свідчить про те, що традиційні моделі захисту прав людини вже не відповідають сучасним вимогам. Вітчизняні та зарубіжні дослідження підкреслюють, що ефективність інституційного захисту залежить не лише від наявності відповідної нормативної бази, а й від здатності органів влади адаптуватися до швидких змін, які приносить цифрова ера. Наприклад, у багатьох країнах Європейського Союзу впроваджуються спеціалізовані органи, які займаються питаннями цифрових прав, що свідчить про необхідність подібних змін і в Україні [12].

Однією з найбільш значущих проблем є інституціоналізація захисту цифрових прав. Вітчизняна практика регулювання цієї сфери залишається фрагментарною. Зокрема, Закон України «Про захист персональних даних» встановлює лише загальні засади захисту інформаційної приватності, але не враховує специфіку цифрових екосистем, де особисті дані обробляються алгоритмами, які автоматично приймають рішення [8]. Міжнародні дослідження підкреслюють, що алгоритмічне управління потребує суворих правових обмежень та механізмів прозорості, щоб уникнути зловживань та дискримінації. Це особливо актуально в умовах, коли технології ШІ все частіше використовуються для прийняття рішень у сфері публічного управління.

Важливим аспектом цифрової трансформації є також рівень цифрової компетентності населення. Впровадження систем е-урядування вимагає від громадян високого рівня цифрової грамотності. Як свідчать дані, з 2019 до 2023 року частка інтернет-користувачів у загальній структурі населення України збільшилась на 8% і становить 94%. Частота практик користування інтернетом має прямий зв'язок з віком респондентів. Серед найстаршої категорії (60–70 років) щодня інтернет використовує 71% опитаних, а серед наймолодшої категорії дорослих (18–29 років) цей показник сягає 96% [13]. Таким чином, підвищення цифрової грамотності населення зростає як один із пріоритетів державної політики.

Інституційний механізм захисту прав людини в умовах цифрової трансформації має включати не лише модернізацію існуючих органів, але й створення нових спеціалізованих структур. У цьому контексті доцільним є впровадження інституту цифрового омбудсмена, який би займався питаннями захисту прав у сфері електронної взаємодії громадян з державою, кібербезпеки, етики штучного інтелекту та цифрової рівності. Подібні практики вже успішно реалізуються в таких країнах Європейського Союзу, як Фінляндія та Естонія, де цифровий омбудсман відіграє ключову роль у забезпеченні прав громадян у цифровому середовищі [12].

Окрему увагу слід приділити розробці системи цифрового моніторингу порушень прав людини. Використання інноваційних технологій, таких як блокчейн, аналітика великих даних та алгоритми раннього попередження, дозволяє виявляти системні проблеми у захисті прав людини. Зокрема, у рамках прийняття General Data Protection Regulation (GDPR) [14]. Даний акт, з одного боку, спрямовано на підвищення прав осіб при опрацюванні їх персональних даних приватним сектором і більшою частиною державного сектору. А, з іншого боку, на забезпечення незалежного моніторингу як за захистом даних, так й за вільним обігом даних, коли це не шкодить правам та інтересам пов'язаних з такими з даними осіб.

Ще одним ключовим результатом дослідження є обґрунтування необхідності посилення нормативного регулювання дій органів публічної влади у цифровому середовищі. Закон України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» [15] закріплює принципи законності, відкритості, захисту прав і свобод людини, доступності, зручності та недискримінаційності. Однак на практиці стандарти надання таких послуг залишаються нерівномірними, що знижує рівень правового захисту громадян. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити єдині стандарти надання електронних послуг, які б забезпечували рівний доступ для всіх громадян незалежно від їх віку, місця проживання чи рівня цифрової грамотності.

Удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації публічного управління має ґрунтуватися на комплексному підході. Це включає оновлення правового регулювання, розвиток спеціалізованих інституцій, підвищення цифрової грамотності населення, впровадження механізмів прозорості та інтеграцію інноваційних технологій моніторингу та контролю. Лише така системна модернізація дозволить забезпечити ефективний захист прав і свобод громадян у цифрову епоху, зробивши цифрову трансформацію інструментом розвитку, а не джерелом нових загроз.

Цифрова трансформація публічного управління потребує не лише технологічних змін, але й глибоких інституційних реформ, спрямованих на забезпечення прав людини у нових умовах. Це включає як правові, так і соціальні аспекти, що робить цей процес комплексним та багаторівневим.

Результати дослідження підтверджують необхідність комплексного підходу до удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації публічного управління: модернізація існуючих органів, що включає перегляд функцій та повноважень органів влади для адаптації до вимог цифрового середовища; створення нових структур, наприклад, впровадження інституту цифрового омбудсмена; розвиток нормативно-правової бази - розробка законодавства щодо алгоритмічного управління та штучного інтелекту; підвищення цифрової грамотності, проведення навчальних програм для населення та державних службовців; використання інноваційних технологій, інтеграція блокчейн-технологій та алгоритмів великих даних для моніторингу порушень.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Результати проведеного дослідження засвідчили, що цифрова трансформація системи публічного управління значною мірою змінює характер реалізації та захисту прав людини, зумовлюючи потребу у комплексному вдосконаленні інституційного механізму правозахисної діяльності. Сучасні виклики, зумовлені широким використанням цифрових технологій, штучного інтелекту, автоматизованих систем управління та електронного урядування, потребують модернізації як нормативно-правового, так і організаційного забезпечення діяльності держави у сфері захисту прав і свобод громадян.

Обґрунтовано, що існуючі моделі інституційного захисту прав людини не відповідають новим цифровим реаліям та потребують перегляду з урахуванням таких аспектів, як інституціоналізація цифрових прав, запровадження спеціалізованих органів (зокрема цифрового омбудсмена), вдосконалення інструментів цифрового моніторингу та правового контролю. Особливої уваги потребує створення нормативного підґрунтя, що передбачає механізми захисту прав людини у цифровому середовищі, включаючи прозорість алгоритмічного управління, захист персональних даних, протидію технологічній дискримінації та забезпечення цифрової рівності.

Доведено, що ефективне функціонування інституційного механізму можливе лише за умови гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, інтеграції правозахисного підходу у всі етапи цифровізації державного управління, а також за умови підвищення цифрової грамотності громадян і державних службовців. Надання електронних публічних послуг має здійснюватися з дотриманням принципів законності, доступності, захисту прав і свобод людини, що прямо передбачено чинним законодавством України.

Таким чином, удосконалення інституційного механізму захисту прав людини в умовах цифрової трансформації публічного управління є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку держави, підвищення рівня правової захищеності громадян, формування відкритого, прозорого та відповідального цифрового врядування. Запропоновані у статті концептуальні підходи та практичні рекомендації можуть стати основою для формування ефективної державної політики у сфері цифрових прав людини та сприяти побудові цифрової держави, орієнтованої на людину.

Список використаних джерел

1. 13 пріоритетних кроків у сфері захисту прав людини в умовах збройної агресії проти України у 2025 році. ZMINA - Центр прав людини. URL: <https://zmina.ua/publication/13-priorityetnyh-krokov-u-sferi-zahystu-prav-lyudyny-v-umovah-zbrojnoyi-agresiyi-protu-ukrayiny-u-2025-roczy/> (дата звернення: 17.03.2025).

2. Барабаш О.О. Право на інформаційну безпеку як складова права людини на

безпеку: концептуальні положення захисту інформаційних прав. *Львівський державний університет внутрішніх справ*. Юридичний науковий електронний журнал. № 2/2024 DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/138> (дата звернення: 15.03.2025).

3. Дейвід Янг. Місцеве самоврядування в країнах Скандинавії та Балтії. *SKL International*. 2020. 80 с. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/720/Ukrainian_finalver_bluebook_compressed.pdf (дата звернення: 15.03.2025).

4. Дослідження цифрової грамотності в Україні. *Міністерство цифрової трансформації України*. 2023. URL: https://osvita.diiia.gov.ua/uploads/1/8800-ua_cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2023.pdf (дата звернення: 15.03.2025).

5. Питання Міністерства цифрової трансформації. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.03.2025).

6. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>. (дата звернення: 12.03.2025).

7. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI : станом на 18 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 12.03.2025).

8. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг : Закон України від 15.07.2021 № 1689-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>. (дата звернення: 16.03.2025).

9. AI Regulation. *UkrainianLawFirms*. URL: <https://ukrainianlawfirms.com/reviews/ai-regulation/> (date of access: 10.03.2025).

10. Dobosh Zoryana. Concept of Public Administration in the Conditions of the Formation of the Public-Service State. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. Серія: “Юридичні науки” № 3 (39), 2023 DOI: <http://doi.org/10.23939/law2023.39.074> (дата звернення: 10.03.2025).

11. Judgment by the European Court of Human Rights, First Section, case of Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom, Application Nos. 58170/13, 62322/14 and 24960/15, 13 September 2018. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-186048> (date of access: 12.03.2025).

12. Najafli E. Digital state in the context of legal reform in Ukraine: theoretical and legal aspect. *Law and safety*. 2022. Vol. 85, no. 2. P. 202–217. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.2.19> (date of access: 10.03.2025).

13. OECD “Shaping a rights-oriented digital transformation”, *OECD Digital Economy Papers*, 2024 No. 368, OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/86ee84e2-en>. (date of access: 16.03.2025).

14. Politou E., Alepis E., Patsakis C. Forgetting personal data and revoking consent under the GDPR: Challenges and proposed solutions. *Journal of Cybersecurity*. 2018. Vol. 4, Issue 1. Art. ty001. DOI: <https://doi.org/10.1093/cybsec/tyy001> (date of access: 15.03.2025).

15. Recommendation CM/Rec 4 of the Committee of Ministers to member States on promoting a favourable environment for quality journalism in the digital age. Adopted by the Committee of Ministers on 17 March 2022 at the 1429th meeting of the Ministers' Deputies. URL: <https://search.coe.int/cm?i=0900001680a5ddd0> (date of access: 12.03.2025).

References

1. 13 priorytetnykh krokiv u sferi zakhystu prav liudyny v umovakh zbroinoi ahresii proty Ukrainy u 2025 rotsi [13 priority steps to protect human rights in the context of armed aggression against Ukraine in 2025]. *ZMINA - Tsentr prav liudyny – ZMINA - Human Rights Centre*. Retrieved from: <https://zmina.ua/publication/13-priorytetnyh-krokov-u-sferi-zahystu-prav-lyudyny-v-umovah->

zbrojnoyi-agresiyi-proty-ukrayiny-u-2025-rocz/ [in Ukrainian].

2. Barabash, O. O. (2024). Pravo na informatsiinu bezpeku yak skladova prava liudyny na bezpeku: kontseptualni polozhennia zakhystu informatsiinykh prav [The right to information security as a component of human rights to security: Conceptual provisions of protection of information rights]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal – Juridical Scientific and Electronic Journal*, (2), 560–563. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/138>. [in Ukrainian].

3. Yanh, D. (2020) Mistseve samovriaduvannia v krainakh Skandinavii ta Baltii [Local self-government in the Scandinavian and Baltic countries]. *SKL International*. Retrieved from: https://decentralization.ua/uploads/library/file/720/Ukrainian_finalver_bluebook_compressed.pdf [in Ukrainian].

4. Doslidzhennia tsyfrovoyi hramotnosti v Ukraini 2023 [Research on digital literacy in Ukraine 2023] *Ministerstvo tsyfrovoyi transformatsii Ukrainy – Ministry of digital transformation*. Retrieved from: https://osvita.dia.gov.ua/uploads/1/8800-ua_cifrova_gramotnist_naselenna_ukraini_2023.pdf [in Ukrainian].

5. Pytannia Ministerstva tsyfrovoyi transformatsii [Issues related to the Ministry of Digital Transformation]. Document 856-2019-П, valid, current version: Revision on February 14, 2025, on the basis - 386-2025-П Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

6. Pro elektronnu identyfikatsiiu ta elektronni dovirchi posluhy: Zakon Ukrainy [On electronic identification and electronic trust services: Law of Ukraine]. Document 2155-VIII, valid, current version Revision on December 18, 2024, on the basis - 3911-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> [in Ukrainian].

7. Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy [On Personal Data: Law of Ukraine] Document 2297-VI, valid, current version: Revision on January 18, 2025, on the basis - 3980-IX Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> [in Ukrainian].

8. Pro osoblyvosti nadannia publichnykh (elektronnykh publichnykh) posluh: Zakon Ukrainy [On the peculiarities of providing public (electronic public) services: Law of Ukraine] Document 1689-IX, valid, current version: Revision on September 2, 2024, on the basis - 3869-IX Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text> [in Ukrainian].

9. Legal Regulation of Artificial Intelligence in Ukraine: Latest Trends and Developments. *UkrainianLawFirms*. Retrieved from: <https://ukrainianlawfirms.com/reviews/ai-regulation/> [in English].

10. Dobosh Zoriana (2023). Concept of public administration in the conditions of the formation on the public-service state. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*. Vol. 10, No. 3(39), pp. 74-81. Retrieved from: <https://doi.org/10.23939/law2023.39.074> [in English].

11. Judgment by the European Court of Human Rights, First Section, case of Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom, Application Nos. 58170/13, 62322/14 and 24960/15, 13 September 2018. Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-186048> [in English].

12. Najafli, E. (2022). Digital state in the context of legal reform in Ukraine: Theoretical and legal aspect. *Law and Safety*, 85(2), 202–217. Retrieved from: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.2.19> [in English]

13. OECD (2024), “Shaping a rights-oriented digital transformation”, *OECD Digital Economy Papers*, No. 368, OECD Publishing, Paris. Retrieved from: <https://doi.org/10.1787/86ee84e2-en> [in English].

14. Politou, E., Alepis, E., & Patsakis, C. (2018). Forgetting personal data and revoking consent under the GDPR: Challenges and proposed solutions. *Journal of Cybersecurity*, 4(1). Retrieved from: <https://doi.org/10.1093/cybsec/tyy001> [in English].

15. Recommendation CM/Rec 4 of the Committee of Ministers to member States on promoting a favourable environment for quality journalism in the digital age. Adopted by the Committee of Ministers on 17 March 2022 at the 1429th meeting of the Ministers' Deputies. Retrieved from: <https://search.coe.int/cm?i=0900001680a5ddd0> [in English].